

Hoofd directie afdeling Nieuw-Guinea van het ministerie van Overzeese Rijksdelen (Krijger) aan ministerie van Overzeese Rijksdelen (Kernkamp), 5 maart 1953

Afkomstig van Krijger, bestemd voor Kernkamp.

Ik moge U het volgende mededelen naar aanleiding van Uw opdracht nogmaals de noodzaak in beschouwing te nemen van opzending naar Nederland van Manusama en Wairisal cs. Bedoelde prominenten werden, zoals bekend, in verzekerde bewaring gesteld omdat zij hetzij weigerden de gevorderde belofte af te leggen zich te zullen onthouden van politieke activiteit, hetzij deze belofte na verloop van tijd geschonden bleken te hebben. Voorts moge bekend zijn, dat Nanlohy om opportuniteitsredenen wordt aangehouden in de primitieve landsgevangenis te Hollandia en dat de overige voormannen van de RMS zijn ingesloten in het kampement van de politieeschool aan Basegu nabij Hollandia-haven, welk kampement eveneens in deplorabele toestand verkeert. Weliswaar werd door deze in verzekerde bewaringstelling bereikt, dat althans een einde kwam aan de openlijke activiteiten van de RMS-prominenten, doch het zou onjuist zijn te menen dat hiermede aan een directe of indirecte politieke invloed op hun hier te lande verblijvende volgelingen eveneens een einde zou zijn gekomen. Zij zijn immers de werkelijke vrijheidsstrijders, die voor het RMS-ideaal grote ontberingen hebben doorstaan en zij hebben dan ook van het begin af aan het hoogste aanzien genoten in de Ambonese gemeenschap alhier. Sedertdien hebben hun aanzien en invloed niets aan omvang ingeboet, doch zijn als gevolg van hun inbewaringstelling en het daardoor ontstane martelaarschap in tegendeel eerder nog toegenomen. Herhaaldelijk werd in de afgelopen maanden geconstateerd, dat zij als verpersoonlijking van de RMS-strijd nog steeds de centrale plaats innemen in de van chauvinistische sentimenten doortrokken Ambonese gemeenschap hier te lande en door het eenvoudige feit van hun aanwezigheid hier ter stede de aandacht van deze gemeenschap blijvend gericht gehouden op de zaak van de RMS. Het behoeft geen nader betoog hoe gevaarlijk dit kan zijn, ook uit een oogpunt van verhouding tot de Republiek Indonesia en in het bijzonder voor de Afdeling West-Nieuw-Guinea, waar, naast de vele Ambonezen die de NNGPM in dienst heeft, 75% van het inheemse districtsbestuur, lager politiekader, onderwijzers en kantoorpersoneel uit Ambonezen bestaat. Hierbij moet ik aantekenen, dat ondanks zo scherp mogelijk toezicht niet vermeden kan worden dat tussen de ingesloten RMS-prominenten en hun landgenoten buiten toch nog contact bestaat en dat de Ambonese gemeenschap bij voortduring indachtig blijft aan de aanwezigheid van die prominenten hier te lande - en hun verblijf in gevangenschap - door de financiële bijdragen, welke van deze gemeenschap worden gevorderd voor de RMS-zaak in het algemeen en voor de behartiging van de belangen der in gevangenschap gehouden leiders in het bijzonder. Hier komt nog bij, dat een groep eenvoudige volgelingen met de prominenten zijn meegekomen. Deze volgelingen hebben persoonlijk generlei politieke aspiraties - en hun verblijf hier te lande zou dan ook geen moeilijkheden opleveren - doch zij zijn door persoonlijk gerichte trouw en afhankelijkheid en zonder twijfel ook door angst vooralsnog onwrikbaar aan de prominenten verbonden en dienden derhalve uit veiligheidsoverwegingen mede immigratoir aangehouden te worden. Indien thans toestemming wordt gegeven aan de leiders zich naar Nederland te begeven, waardoor het element van persoonlijke aanwezigheid komt te vervallen, kan worden verwacht dat bedoelde volgelingen zich des te eerder zullen schikken in hun lot en dat de RMS-gedachte bij de Ambonese gemeenschap ten behoeve van de RMS geleidelijk aan zullen verminderen en dat mede hierdoor het Ambonese ambtenarencorps minder in de verleiding zal komen om het verbod tot het openlijk stellingnemen in het RMS-conflict te overtreden. Door Makkes werd reeds in zijn 111

gewezen op de moeilijkheden welke verwacht moeten worden indien het aangekondigde proces voor de vrijlating van de RMS-leiders onverhoopt hier te lande zou worden gevoerd.